

Volume II (2016)

Anonymous, Kartacalıların Kralı Hannon'un Seyrüseferi*

Anonymous, Hannonis Carthaginiensium Regis Periplus

Çeviren: Erkan KURUL

*Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi'*nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımlarını, eleştirileri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımları, eleştiriler ve çeviriler derginin web sitesinde (libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Volume II: Ocak-Aralık 2016) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Atıf Düzeni: Anonymous, *Kartacalıların Kralı Hannon'un Seyrüseferi*. Çev. E. Kurul. *Libri* II (2016) 74-79. DOI: 10.20480/lbr.20160004

Geliş Tarihi: 22.01.2016 | Kabul Tarihi: 10.02.2016
Online Yayın Tarihi: 17.02.2016

Editörya: Phaselis Research Project
www.libridergi.org

* Burada sunulan çeviri 30.06.2015 tarihinde *PHASELİS: Disiplinlerarası Akdeniz Araştırmaları Dergisi'* nin birinci sayısının 231-260 sayfaları aralığında "Kartacalı Hannon ve Batı Afrika Kıyılarına Seyrüseferi" başlığıyla yayınlanmıştır. *PHASELİS: Disiplinlerarası Akdeniz Araştırmaları Dergisi* ve *LIBRI: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi* baş editörlerinin özel izni ve yazarın da onayıyla daraltılmış ve yeniden düzenlenmiş olarak burada yayınlanmaktadır.

ΑΝΝΩΝΟΣ ΚΑΡΧΗΔΟΝΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ
ΤΩΝ ΥΠΕΡ ΤΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΣΤΗΛΑΣ ΛΙΒΥΚΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ ΜΕΡΩΝ,

ὄν καὶ ἀνέθηκεν ἐν τῷ τοῦ Κρόνου τεμένει, δηλοῦντα τάδε.

I. Ἔδοξε Καρχηδονίοις Ἄννωνα πλεῖν ἔξω Στηλῶν Ἡρακλείων καὶ πόλεις κτίζειν Λιβυφοινίκων. Καὶ ἔπλευσε πεντηκοντόρους ἐξήκοντα ἄγων, καὶ πλῆθος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν εἰς ἀριθμὸν μυριάδων τριῶν καὶ σῖτα καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν.

II. Ὡς δ' ἀναχθέντες τὰς Στήλας παρημείψαμεν καὶ ἔξω πλοῦν δυοῖν ἡμερῶν ἐπλεύσαμεν, ἐκτίσαμεν πρώτην πόλιν, ἣντινα ὠνομάσαμεν Θυματιήριον· πεδίον δ' αὐτῇ μέγα ὑπῆν.

III. Κάπειτα πρὸς ἐσπέραν ἀναχθέντες ἐπὶ Σολόεντα, Λιβυκὸν ἀκρωτήριον λάσιον δένδρεσι, συνήλθομεν.

IV. Ἐνθα Ποσειδῶνος ἱερὸν ἰδρυσάμενοι πάλιν ἐπέβημεν πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα ἡμέρας ἡμισυ, ἄχρι ἐκομίσθημεν εἰς λίμνην οὐ πόρρω τῆς θαλάττης κειμένην, καλάμου μεστήν πολλοῦ καὶ μεγάλου· ἐνήσαν δὲ καὶ ἐλέφαντες καὶ τᾶλλα θηρία νεμόμενα πάμπολλα.

V. Τὴν τε λίμνην παραλλάξαντες ὅσον ἡμέρας πλοῦν, κατῳκίσαμεν πόλεις πρὸς τῇ θαλάττῃ καλουμένας Καρικόν τε τείχος καὶ Γύττην καὶ Ἄκραν καὶ Μέλιτταν καὶ Ἄραμβυν.

VI. Κάκειθεν δ' ἀναχθέντες ἤλθομεν ἐπὶ μέγαν ποταμὸν Λίξον, ἀπὸ τῆς Λιβύης ῥέοντα. Παρὰ δ' αὐτὸν νομάδες ἄνθρωποι Λιξίται βοσκήματ' ἔνεμον, παρ' οἷς ἐμείναμεν ἄχρι τινός, φίλοι γενόμενοι.

KARTACALILARIN KRALI HANNON'UN HERAKLES SÜTUNLARI'NIN ÖTESİNDEKİ LİBYA TOPRAKLARININ BÖLÜMLERİNE İLİŞKİN SEYRÜSEFERİ

Çeviren Erkan KURUL*

... (Hannon) buralar keşfedildikten sonra ise bu seyrüsefer raporunu Kronos'un kutsal alanına dikti.

I. Kartacalılar Hannon'un Herakles Sütunları'nın ötesine yelken açmasına ve de Libya-Fenike kentlerini kurmasına karar verdiler. Hannon da altmış adet *pente-kontoros*'u (= elli kürekli gemi) yaklaşık olarak otuz bin erkek ve kadınla doldurarak ve de gerekli olan erzakla birlikte diğer ihtiyaçları da temin ederek denize açıldı.

II. Böylece denize açıldıktan sonra [Herakles] Sütunları'nı arkamızda bıraktık ve iki gün daha denizde yol almamızın ardından ilk kenti kurduk, bu kenti de Thymiaterion olarak adlandırdık. Kentin aşağısındaysa geniş bir ova uzanıyordu.

III. Daha sonra batıya doğru yelken açarak, ağaçlarla kaplı bir Libya burnu olan Solo'i'a ulaştık.

IV. Burada bir Poseidon tapınağı inşa etmemizin ardından, denizden çok da uzak olmayan, yoğun ve uzun sazlıklarla kaplı bir lagüne varıncaya değin yenden doğu istikametinde yarım gün boyunca seyrüseferi sürdürdük. Filler ve de otlamakta olan çeşitli cinsten pek çok vahşi hayvan burada (lagünün kenarında) toplanmıştı.

V. Hemen hemen bir gün boyunca seyrüsefer ederek lagünü geride bıraktıktan sonra deniz kıyısı boyunca Karikon Teikhos, Gytte, Akra, Melitta ve Arambos olarak adlandırılan kentleri kurduk.

VI. Buradan yelken açınca da büyük bir nehir olan ve de Libya topraklarından denize dökülen Liksos Irmağı'na ulaştık. Bu nehrin kıyılarında göçmen Liksoslular sürülerini otlatıyorlardı, onlarla dost olana kadar belirli bir süre yanlarında kaldık.

* Arş. Gör., Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Eskiçağ Araştırmaları ABD, Antalya. erkankurul@akdeniz.edu.tr

VII. Τούτων δὲ καθύπερθεν Αἰθίοπες ᾤκουν ἄξενοι, γῆν νεμόμενοι θηριώδη, διειλημμένην ὄρεσι μεγάλοις, ἐξ ὧν ῥεῖν φασι τὸν Λίξον, περὶ δὲ τὰ ὄρη κατοικεῖν ἀνθρώπους ἀλλοιομόρφους, Τρωγλοδύτας· οὓς ταχυτέρους ἵππων ἐν δρόμοις ἔφραζον οἱ Λιξίται.

VIII. Λαβόντες δὲ παρ' αὐτῶν ἐρμηνέας, παρεπλέομεν τὴν ἐρήμην πρὸς μεσημβρίαν δύο ἡμέρας· ἐκεῖθεν δὲ πάλιν πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα ἡμέρας δρόμον. Ἐνθα εὗρομεν ἐν μυχῶ τινος κόλπου νῆσον μικρὰν, κύκλον ἔχουσαν σταδίων πέντε· ἦν καταγκίσσαμεν, Κέρνην ὀνομάσαντες. Ἐτεκμαιρόμεθα δ' αὐτὴν ἐκ τοῦ περίπλου κατ' εὐθὺ κείσθαι Καρχηδόνος· ἐφίκει γὰρ ὁ πλοῦς ἔκ τε Καρχηδόνος ἐπὶ Στήλας κάκειθεν ἐπὶ Κέρνην.

IX. Τούντεῦθεν εἰς λίμνην ἀφικόμεθα, διὰ τινος ποταμοῦ μεγάλου διαπλεύσαντες, [ᾧ ὄνομα] Χρητης· εἶχε δὲ νήσους ἢ λίμνη τρεῖς μείζους τῆς Κέρνης. Ἀφ' ὧν ἡμερήσιον πλοῦν κατανύσαντες, εἰς τὸν μυχὸν τῆς λίμνης ἤλθομεν, ὑπὲρ ἣν ὄρη μέγιστα ὑπερέτεινε, μεστὰ ἀνθρώπων ἀγρίων, δέρματα θήρεια ἐνημμένων, οἱ πέτροις βάλλοντες ἀπήραξαν ἡμᾶς, κωλύοντες ἐκβῆναι.

X. Ἐκεῖθεν πλέοντες εἰς ἕτερον ἤλθομεν ποταμὸν μέγαν καὶ πλατὺν, γέμοντα κροκοδείλων καὶ ἵππων ποταμίων. Ὅθεν δὴ πάλιν ἀποστρέψαντες εἰς Κέρνην ἐπανήλθομεν.

XI. Ἐκεῖθεν δὲ ἐπὶ μεσημβρίαν ἐπλεύσαμεν δώδεκα ἡμέρας, τὴν γῆν παραλεγόμενοι, ἦν πᾶσαν κατῴκουν Αἰθίοπες φεύγοντες ἡμᾶς καὶ οὐχ ὑπομένοντες· ἀσύνετα δ' ἐφθέγγοντο καὶ τοῖς μεθ' ἡμῶν Λιξίταις.

XII. Τῇ δ' οὖν τελευταίᾳ ἡμέρᾳ προσωρμίσθημεν ὄρεσι μεγάλοις δασέσιν. Ἦν δὲ τὰ τῶν δένδρων ξύλα εὐώδη τε καὶ ποικίλα.

VII. Bu toprakların iç kesimlerindeyse misafir sevmez Aithiopialılar ikamet etmekteydiler, büyük dağlarla bölünmüş olan topraklarındaysa vahşi hayvanlar yaşamaktaydı. Liksos Irmağı'nın da bu dağlardan aktığı söylenmektedir. Bu dağların eteklerindeyse ilginç görünümlü insanlar olan *Troglodytai* (= mağara insanları) yaşamaktaydılar. Liksoslular onların koşu yarışlarında atlardan bile daha hızlı olduklarını bildirdiler.

VIII. Onlardan (Liksoslulardan) tercümanlar alarak çorak kıyı boyunca güney istikametinde iki günlük bir sefer yaptık. Oradan da tekrar bir kişinin bir gün boyunca alabileceği yol kadar doğu istikametinde sefere devam ettik. Vardığımız yerdeki bir körfezin ucunda çevresi beş *stadia* olan küçük bir ada keşfettik. Bu adayı iskan ederek Kerne olarak isimlendirdik. Bu adanın deniz yolculuğu bakımından Kartaca'nın tam hizasında (aynı paralelde) uzandığı hükmüne vardık. Öyle ki Kartaca'dan [Herakles] Sütunları'na ve oradan [Herakles Sütunları'ndan] Kerne Adası'na olan seyir güzergâhı da benzerdir.

IX. Buradan da geniş bir nehir boyunca ilerleyerek Khretes adında bir göle ulaştık. Bu göl Kerne Adası'ndan daha büyük olan üç tane adaya sahipti. Buradan itibaren bir gün boyunca seyrettikten sonra yolculuğu sona erdirerek gölün diğer ucuna ulaştık. Bu gölün üzerinde hayvan postuna bürünmüş olan yaban insanlarla dolu yüksek dağlar uzanmaktaydı, onlar taşlar atmak suretiyle bizleri kendilerinden uzak tuttular, karaya ayak basmamızı da engellediler.

X. Oradan da yelken açarak timsahlarla ve de suaygırlarıyla dolu büyük ve geniş başka bir nehre ulaştık. Buradan tekrar geriye dönerek Kerne Adası'na vardık.

XI. Oradan güneye doğru on iki gün boyunca denizde yol aldık, takip ettiğimiz kıyılarda Aithiopialılar ikamet etmekteydiler ki onlar durmaksızın bizden kaçıyorlardı. Onlar beraberimizdeki Liksoslular (tercümanlar) için bile anlaşılmaz olan şeyler (farklı bir dilde) konuşuyorlardı.

XII. Sonuncu gündeysen sık ağaçlarla kaplı büyük dağların yakınında demirledik. Bu dağdaki ağaçların kütükleri güzel kokulu ve farklı farklıydı.

XIII. Περιπλεύσαντες δὲ ταῦτα ἡμέρας δύο ἐγινόμεθα ἐν θαλάττης χάσματι ἀμετρήτῳ, ἧς ἐπὶ θάτερα πρὸς τῇ γῆ πεδίον ἦν· ὅθεν νυκτὸς ἀφεωρῶμεν πῦρ ἀναφερόμενον πανταχόθεν κατ' ἀποστάσεις, τὸ μὲν πλεόν, τὸ δ' ἔλαττον.

XIV. Ὑδρευσάμενοι δ' ἐκεῖθεν ἐπλέομεν εἰς τοῦμπροσθεν ἡμέρας πέντε παρὰ γῆν, ἄχρι ἤλθομεν εἰς μέγαν κόλπον, ὃν ἔφασαν οἱ ἑρμηνέες καλεῖσθαι Ἑσπέρου Κέρας. Ἐν δὲ τούτῳ νῆσος ἦν μεγάλη καὶ ἐν τῇ νήσῳ λίμνη θαλασσωδης, ἐν δὲ ταύτῃ νῆσος ἑτέρα, εἰς ἣν ἀποβάντες ἡμέρας μὲν οὐδὲν ἀφεωρῶμεν ὅτι μὴ ὕλην, νυκτὸς δὲ πυρὰ τε πολλὰ καιόμενα, καὶ φωνὴν αὐλῶν ἠκούομεν κυμβάλων τε καὶ τυμπάνων πάταγον καὶ κραυγὴν μυρίαν. Φόβος οὖν ἔλαβεν ἡμᾶς, καὶ οἱ μάντιες ἐκέλευον ἐκλείπειν τὴν νῆσον.

XV. Ταχὺ δ' ἐκπλεύσαντες παρημειβόμεθα χώραν διάπυρον θυμιαμάτων μεστ[ήν· μέγιστοι δ' ἀπ' αὐτῆς πυρώδεις ρύακες ἐνέβαλλον εἰς τὴν θάλατταν. Ἡ γῆ δ' ὑπὸ θερμῆς ἄβατος ἦν.

XVI. Ταχὺ οὖν κάκειθεν φοβηθέντες ἀπεπλεύσαμεν, τέτταρας δ' ἡμέρας φερόμενοι, νυκτὸς τὴν γῆν ἀφεωρῶμεν φλογὸς μεστήν· ἐν μέσῳ δ' ἦν ἠλίβατόν τι πῦρ, τῶν ἄλλων μείζον, ἀπτόμενον, ὡς ἐδόκει, τῶν ἄστρον. Τοῦτο δ' ἡμέρας ὄρος ἐφαίνετο μέγιστον, Θεῶν ὄχημα καλούμενον.

XVII. Τριταῖοι δ' ἐκεῖθεν πυρώδεις ρύακας παραπλεύσαντες ἀφικόμεθα εἰς κόλπον Νότου Κέρας λεγόμενον.

XVIII. Ἐν δὲ τῷ μυχῷ νῆσος ἦν, εὐοικία τῇ πρώτῃ, λίμνην ἔχουσα· καὶ ἐν ταύτῃ νῆσος ἦν ἑτέρα, μεστή ἀνθρώπων ἀγρίων. Πολὺ δὲ πλείους ἦσαν γυναῖκες, δασεῖαι τοῖς σώμασιν· ἅς οἱ ἑρμηνέες ἐκάλουσαν Γορίλλας. Διώκοντες δὲ ἄνδρας μὲν συλλαβεῖν οὐκ ἠδυνήθημεν, ἀλλὰ πάντες (μὲν) ἐξέφυγον, κρηνοβάται ὄντες καὶ τοῖς πέτροις ἀμυνόμενοι, γυναῖκας δὲ τρεῖς, αἱ δάκνουσαι τε καὶ σπαράττουσαι τοὺς ἄγοντας οὐκ ἠθελον ἔπεσθαι. Ἀποκτείναντες μὲντοι αὐτὰς ἐξεδείραμεν καὶ τὰς δορὰς ἐκομίσαμεν εἰς Καρχηδόνα. Οὐ γὰρ ἔτι ἐπλεύσαμεν προσωτέρω, τῶν σίτων ἡμᾶς ἐπιλιπόντων.

XIII. Bu dağların etrafında iki gün boyunca seyrettikten sonra karaya doğru olan tarafında bir ovanın uzandığı uçsuz bucaksız bir körfeze vardık. Geceleyin buralarda aralıklı mesafelerle her yerden beliren irili ufaklı ateşler gördük.

XIV. Oradan su takviyesi yaptıktan sonra büyük bir körfeze varıncaya kadar sahilin önündeki hat boyunca ileriye doğru beş günlük seyrüsefer yaptık, tercümanlar bu körfezin *Batının Boynuzu* olarak adlandırıldığını söylediler. Burada (körfezde) büyük bir ada, bu adadaysa deniz suyundan meydana gelmiş bir göl vardı ve bu gölün içerisinde başka bir ada daha vardı. Gündüz vakti bu adaya ayak bastığımızda hiçbir şey göremedik, ağaçlık bir alan dahi yoktu, geceleyin ise yanmakta olan birçok ateş gördük. Ayrıca hem flüt hem de tef sesleri davul gümlmeleri ve çok yoğun uğultular işittik. O zaman korkuya kapıldık ve rahipler bize adayı terk etmemizi buyurdu.

XV. (Oradan) çabucak yelken açtıktan sonra tütsülerle dolu bu alevli toprakların yakınından geçtik. Buralardan (sahilin üzerinden) muazzam büyüklükteki volkanik lav dalgaları denize akmaktaydı. Sıcaklık sebebiyle kara ayak basılmaz durumdaydı.

XVI. O zaman korkmuş olduğumuz için oradan da ivedilikle yelken açtıktan sonra dört günlük bir sefer yapmıştık ki geceleyin alevle kaplı bir kara parçası gördük. Ortasındaysa yüksek bir alev vardı, diğer alevlerden daha büyüktü, sanki yıldızlara erişiyormuş gibi görünüyordu. Gündüz olunca (alevin olduğu) bu yerin *Tanrıların Arabası* olarak adlandırılan oldukça yüksek bir dağ olduğu ortaya çıktı.

XVII. Buradaki volkanik lav akıntılarını arkamızda bırakmamızın üç gün sonrasındaysa *Güneyin Boynuzu* olarak adlandırılan koya vardık.

XVIII. Bu koyun ucunda tıpkı önceki adayı andıran ve içinde bir göl olan (başka) bir ada vardı. Bu gölün içindeyse başka bir ada (daha) mevcuttu ve yabancılarla doluydu. Kadınlar açık şekilde daha büyük bir çoğunluğa sahipti, vücutlarındaysa kıllar vardı. Tercümanlar bu kadınları *Goriller* olarak adlandırıyordu. Erkekleriyse takip etmiş olmamıza rağmen ele geçirmemiz mümkün olmadı, zira hepsi tepelere tırmanarak ve de taşlarla kendilerini savunarak kaçtılar. (Yakalanan) üç kadın ise kendilerini götürmeleri hem ısırarak ve hem de tırmanarak suretiyle onlarla gitmek istemiyorlardı. Lakin bu kadınları öldürerek derilerini yüzdük ve yüzdüğümüz derileri de Kartaca'ya götürdük. Artık erzağımız bizi idare edemeyecek durumda olduğundan daha da ileriye yelken açamadık...